

แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
Guidelines for Academic Administration of School Administrators in Response
to change in the Era of Disruption under KhonKaen Primary
Educational Service Area Office 1

นิยดา เปี่ยมพิชนะ
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Niyada Piampuechana
Northeastern University
Corresponding Author, Email: Niyada.Pia@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน และ 3) นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 เป็นประเภทของการวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 334 คน โดยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรทาร์ยามาเน่ ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.87 และ 0.83 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

* ได้รับบทความ: 9 พฤศจิกายน 2567; แก้ไขบทความ: 2 มีนาคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 28 มีนาคม 2568

2) ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3) แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรวิเคราะห์ความต้องการ และความคาดหวังที่สอดคล้องกับระดับของหลักสูตรจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญต่อหลักสูตร 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน คือ ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยแยกความสามารถทางวิชาการกับพฤติกรรมของผู้เรียนออกจากกันอย่างชัดเจน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา คือ ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรด้วยการชี้แนะหรือการเป็นโค้ช 4) ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ ควรมีแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา คือ ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: แนวทาง; การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา; ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current situation and the desirable conditions of academic administration of school administrators in response to change in the era of disruption, 2) to study the needs for academic administration of school administrators in response to change in the era of disruption, and 3) to recommend the guidelines for academic administration of school administrators in response to change in the era of disruption under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 1. This research was a mixed-method research. The sample group used in the research included 334 school administrators and teachers under KhonKaen Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was determined by calculating Taro Yamane formula using stratified random sampling method. The instrument used to collect data

was a 5-level rating scale questionnaire with content validity at 1, a reliability of the current situation and the desirable condition questionnaire at 0.87 and at 0.83, respectively. The statistics used for data analysis comprised percentage, frequency, mean, standard deviation, PNI modified index, median, and interquartile range.

The research results were found that:

1) The current situation of academic administration of school administrators in response to change in the era of disruption, in overall, was rated at a high level. The desirable conditions, in overall, were at the highest level.

2) The needs for academic administration of school administrators in response to change in the era of disruption, considering each aspect, were found that the aspect with the highest level of needs was the aspect of the development of school's curriculum.

3) Guidelines for academic administration of school administrators in response to change in the era of disruption were found that: 1) In the aspect of the development of school's curriculum, schools should analyze the needs and expectations consistent with the level of curriculum from the stakeholder's groups by various methods to obtain the necessary and important information for the curriculum. 2) In aspect of measurement, evaluation and transfer, there should be measurement and evaluation of learners' learning results using various methods by separating the academic abilities from learners' behaviors clearly. 3) In aspect of educational supervision, there should be promotion of kanlayanamitra supervision through guidance or coaching. 4) In aspect of development and improvement of internal quality assurance and educational standards, there should be a clear working committee appointment and roles and responsibilities definition to set goals for the success of schools in line with national educational standards. 5) In aspect of the development of learning process, there should be opportunities offered to learners to design their learning in line with their desired learning outcomes. 6) In aspect of research to develop the educational quality of schools, the research results should be used as a guideline for improving or developing the performance of school to be more efficient.

Keywords: Guidelines; Academic Administration of School Administrators; in Response to Change in the Era of Disruption

บทนำ

ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจากสภาพการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทางดิจิทัล (Digital Disruption) มาสู่สถานะที่พลิกผันแบบ VUCA World และเปลี่ยนผ่านมาสู่โลกอันแสนประหลาด BANI World (รุ่งทิวา แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสิโนบล, พัฒน์นรี จันทราภิรมย์, 2565) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผันมีลักษณะของการเป็นโลกยุคคุกคาม หรือ VUCA World ที่มีสถานะการณ์ที่มีการผันผวนสูง (V-Volatility) มีความไม่แน่นอน (U-Uncertainty) มีความซับซ้อนเชิงระบบ (C-Complexity) มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน (A-Ambiguity) จึงยากที่จะคาดการณ์ว่าจะเกิดสถานการณ์อะไรขึ้นในอนาคต ดังนั้นในการบริหารจัดการองค์การต่าง ๆ รวมทั้งองค์การทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดสภาพการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์แทนที่จะพยากรณ์ว่าจะเกิดอะไรขึ้น แล้วสร้างการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์แทน (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลง กำหนดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ที่ควรเกิดขึ้น แล้วนำมากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผันได้ ผ่านกลไกการบริหารวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของการบริหารการศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ของโลกในยุคพลิกผัน (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565)

การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานในทุกปัจจัยที่มุ่งหวังให้ภารกิจหลักของสถานศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญา หลักการ แนวคิด ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนารอบด้าน จนเต็มศักยภาพเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (ไชยา ภาวะบุตร, 2565) การบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผันบนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาแบบปฏิรูปนิยม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการโดยเริ่มจาก (1) การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตร 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โครงสร้างหลักสูตร รายวิชา เนื้อหาสาระของรายวิชา แนวการจัดการเรียนรู้ และแนวการประเมินการเรียนรู้ (2) การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูตามรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 6 รูปแบบ และ 2) สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เป็นการสนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามทรัพยากรการเรียนรู้ทั้ง 11 ประเภท (3) การประเมินผล ประกอบด้วย 1) การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการประเมินผลการเรียนรู้ของครูตามการประเมิน

ผลการเรียนรู้ 7 วิธี ในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และ 2) การประเมินผลหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565)

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปี พ.ศ.2566-2570 นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 อาทิ 1) การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) นักเรียนมีความเสมอภาคด้านโอกาสและคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน 3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษา เทคโนโลยีดิจิทัล มีจิตวิญญาณความเป็นครู และมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ 4) มีการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาได้รับความปลอดภัยจากภัยพิบัติ ภัยคุกคามทุกรูปแบบ ตลอดทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่รองรับวิถีชีวิตใหม่ 5) วางแผนการแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning loss) ของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566) และมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา นโยบายที่ 3 ด้านคุณภาพ อาทิ พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ขั้นสูง มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีทักษะด้านการคิดเชิงนวัตกรรม มีความเป็นนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน การศึกษาต่อการมีงานทำ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีผลการทดสอบสูงกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้ประสบปัญหาบางประการจากรายงานผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จุดอ่อน พบว่า 1) มีการปรับโครงสร้างโดยลดอัตรากำลัง ทำให้บุคลากรไม่เพียงพอ 2) โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากถึง 93 โรงเรียน จากทั้งหมด 152 โรงเรียน คิดเป็น 61.18 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ขาดแคลนครูและเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ 3) ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) บางรายวิชายังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด 4) ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ คิดไตร่ตรอง และขาดวิจาร์ณญาณ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566) จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากทำให้ขาดแคลนครูผู้สอน และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) บางรายวิชายังไม่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน อาทิ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทุกรายวิชาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้ อีกทั้งผู้บริหาร

สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาเพื่อนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methods) แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (explanatory sequential design) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยขั้นตอนที่ 4 จัดทำร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยขั้นตอนที่ 6 สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 152 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,838 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 1,990 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครูผู้สอน จำนวน 308 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 334 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละตำแหน่ง

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ 1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และ 2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าเท่ากับ 1 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2555) ผลการตรวจสอบ พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.87 และสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.83 แสดงว่ามีความเชื่อถือสูง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structural interviewing)

วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในขั้นตอนที่ 4 จัดทำร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสถิติที่ใช้ตรวจสอบร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้แก่ คำนวณฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.74	0.34	มาก	6	4.76	0.34	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.82	0.26	มาก	1	4.73	0.35	มาก	4
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.78	0.35	มาก	4	4.77	0.33	มาก	1
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.80	0.34	มาก	2	4.70	0.27	มาก	6
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.77	0.27	มาก	5	4.75	0.27	มาก	3
6. ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.79	0.28	มาก	3	4.71	0.37	มาก	5
รวม	3.78	0.24	มาก		4.74	0.22	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.26) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.34) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.34)

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.34) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.27)

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ยุคพลิกผัน	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์				ความต้องการ การจำเป็น (PNI Modifieds)	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.74	0.34	มาก	6	4.76	0.34	มากที่สุด	2	0.27	1
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.82	0.26	มาก	1	4.73	0.35	มากที่สุด	4	0.23	5
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.78	0.35	มาก	4	4.77	0.33	มากที่สุด	1	0.26	2
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา	3.80	0.34	มาก	2	4.70	0.27	มากที่สุด	6	0.23	5
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.77	0.27	มาก	5	4.75	0.27	มากที่สุด	3	0.25	3
6. ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.79	0.28	มาก	3	4.71	0.37	มากที่สุด	5	0.24	4
รวม	3.78	0.24	มาก		4.74	0.22	มากที่สุด		0.25	

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.27$) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($PNI_{modified} = 0.26$) ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.23$) และด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.23$)

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ยุคพลิกผัน พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ (1) ควรวิเคราะห์ความต้องการ และความคาดหวังที่สอดคล้องกับระดับของหลักสูตรจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นและสำคัญต่อหลักสูตร (2) ควรพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่พึงประสงค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่พร้อมต่อการปฏิบัติงานของผู้เรียน และ (3) ควรจัดทำโครงสร้าง หลักสูตรและกลุ่มสาระต่างๆให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ สถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (1) ควรมีการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยแยกความสามารถทางวิชาการกับพฤติกรรม ของผู้เรียนออกจากกันอย่างชัดเจน (2) ควรนำผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อวางแผนและพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ได้อย่างยั่งยืน (3) ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียน รู้ให้ได้มาตรฐาน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา (1) ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรด้วยการชี้แนะ หรือการเป็นโค้ช (2) ควรใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (3) ควรมุ่งพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานด้านการนิเทศโดยใช้นวัตกรรมการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (1) ควรมีแต่งตั้งคณะกรรมการ ทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2) ควรจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติ ตามวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดิมมี (3) ควรนำผลการประเมินการประกันคุณภาพไปใช้เป็นข้อมูล ในการวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (1) ควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (2) ควรสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน (3) ควรส่งเสริมให้ครูจัด การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นนวัตกร และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (1) ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (2) ควรติดตามและประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง (3) ควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ครูได้ศึกษาเทคนิคการทำวิจัยในชั้นเรียน ที่หลากหลาย และผลการตรวจสอบร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาพบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน อาทิ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร และมีการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกรี โลโซสง, อัจฉรา นิยมภา และ วีรภัทร ภัทรกุล (2567) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงประสงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง ควรมีการบริหารงานวิชาการที่สามารถขับเคลื่อนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน จนทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง อีกทั้งการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Radivojevic, N., Pajic, V., & Osmanovic, S. (2024) ได้ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบรรลุผลสำเร็จของสถานศึกษา และความสามารถของครูผู้สอนมีอิทธิพลโดยตรงที่แข็งแกร่งที่สุดต่อคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกรี โลโซสง, อัจฉรา นิยมภา และวีรภัทร ภัทรกุล (2567) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์ โควิด-19 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยภาพรวม พบว่า มีค่าดัชนี (PNI(Modifieds)) ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.27 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนควรออกแบบรายวิชาหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งผลลัพธ์การเรียนรู้ทั่วไป และผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกรี โลโซง, อัจฉรา นิยามา และ วิรัช ภัทรกุล (2567) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น สามลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน พบว่า ผลการตรวจสอบร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.27 โดยมีแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ 1) ควรวิเคราะห์ความต้องการ และความคาดหวังที่สอดคล้องกับระดับของหลักสูตร จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญต่อหลักสูตร 2) ควรพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่พร้อมต่อการปฏิบัติงานของผู้เรียน และ 3) ควรจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตร (2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โครงสร้างหลักสูตร รายวิชา เนื้อหาสาระของรายวิชาแนวการจัดการเรียนรู้ และแนวการประเมินการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของครูตามรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 6 รูปแบบ และ (2) สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการสนับสนุนสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามทรัพยากรการเรียนรู้ทั้ง 11 ประเภท 3) การประเมินผล ประกอบด้วย (1) การประเมินผล การเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของครูตามการประเมินผลการเรียนรู้ 7 วิธี ในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และ (2) การประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของโมนา ชัยกฤตทองกุล, สมชาย อังสุโชติเมธี และ สุบัน พรเวียง (2567) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรในยุคดิจิทัล สูงสุด 3 อันดับ คือ สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ สถานศึกษาควรมีการติดตาม และการประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษาและนำข้อมูลไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารต้องวางแผนดำเนินการพัฒนาโดยใช้วงจรคุณภาพ (P-D-C-A) และเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตร ที่เพิ่มเติมเป็นหลักสูตรในยุคดิจิทัลตามบริบทของโรงเรียนนั้นๆตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพงษ์ ช่ออั้งชัน และ วัลลภา อาวีรัตน์ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร คือ ผู้บริหาร ครู และชุมชน/กรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญและจำเป็นในการสร้างหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบูรณาการทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำผลจากการประเมินผลการเรียนมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อวางแผนพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1.3 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนออกแบบรายวิชาหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อนำตัวบ่งชี้ที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อนำองค์ประกอบที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

**แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**

- 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**
(1) ควรวิเคราะห์ความต้องการ และความคาดหวังที่สอดคล้องกับระดับของหลักสูตรจากกลุ่ม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นและสำคัญต่อ หลักสูตร (2) ควรพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่พร้อมต่อการปฏิบัติงานของผู้เรียน และ (3) ควรจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและกลุ่มสาระต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
- 2 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเก็บโอนผลการเรียน**
(1) ควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยแยกความ สามารถทางวิชาการกับพฤติกรรมของผู้เรียนออกจากกันอย่างชัดเจน (2) ควรนำผลการประเมิน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อวางแผนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ สอนให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผันได้อย่างยั่งยืน และ (3) ควรส่งเสริมให้ครู ผู้สอนได้ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐาน
- 3 ด้านการนิเทศการศึกษา** (1) ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรด้วยการชี้แนะหรือการ เป็นโค้ช (2) ควรใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และ (3) ควรมุ่งพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานด้านการ
- 4 ด้านการพัฒนาปรับปรุงประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา**
(1) ควรมีแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อ กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2) ควรจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปีสู่การปฏิบัติตามวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดิมบ้าง และ (3) ควรนำผลการประเมินการประกันคุณภาพไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนา สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้**
(1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (2) ควรสนับสนุนทรัพยากรการ เรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน และ (3) ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนเป็นนวัตกร
- 6 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา**
(1) ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาผลการปฏิบัติงานของสถาน ศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (2) ควรติดตามและประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง และ (3) ควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ครูได้ศึกษาเทคนิคการ ทำวิจัยในชั้นเรียนที่หลากหลาย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงยุคพลิกผัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- โมนา ชัยกฤตทองกุล, สมชาย อังสุโชติเมธี และ สุบัน พรเวียง. (2567). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 11(6), 32-42. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/277833>
- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ กรู๊ป. ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 13). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นัตพงษ์ ช่ออั้งขัน และ วัลลภา อาริรัตน์. (2565). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดวิถีใหม่ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วารสารปัญญาปณิธาน, 7(2), 255-268. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/262398>
- รุ่งทิwa แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสิโนบล, และ พัฒน์นรี จันทราภิรมย์. (2565). ยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกกับความท้าทายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย. วารสารคหเศรษฐศาสตร์, 65(2), 1-13.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี พ.ศ.2566 - 2570. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกักร์ โลไธสง, อัจฉรา นิยมภา และ วีรภัทร ภัทรกุล. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วารสารมหาจุฬาวិชาการ, 11(2), 217-232. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/view/269379>
- Radivojevic, N., Pajic, V., & Osmanovic, S. (2024). The Influence of Organizational Factors on the School's Achievements. International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering & Education (IJCRSEE), 12(1), 169-183. <https://doi.org/10.23947/2334-8496-2024-12-1-169-183>
- Yamane, Taro. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. Tokyo: Harper International Edition.